

YVA Polvinen Minna(OKM)

30.05.2018
JULKINEN

Asia

EU; Koulutus; Ehdotus neuvoston suositukseksi kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta kielten opetukseen ja oppimiseen

Kokous

Koulutus (EU30) 19.06.2018 - 19.06.2018

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Suomen kannan valmistelu. Suositusluonnoksen käsittely alkanee Itävallan puheenjohtajakaudella (2018) ja jatkunee Romanian puheenjohtajakaudelle (2019).

Suomen kanta

Suomi pitää komission ehdotusta neuvoston suositukseksi erinomaisen hyvänä pohjana kansallisille ja eurooppalaisille toimille kieltenopetuksen kehittämiseksi. Suosituksen kieltenopetuksen kehittämistä koskevat painotukset vastaavat kansallisia näkemyksiä kieltenopetusta koskevista kehittämistarpeista esimerkiksi kieltenopetuksen aloitusten varhentamisen ja perusopetuksen opetussuunnitelmien kielitietoisuuden suhteen.

Suomi yhtyy komission näkemykseen kielitaidon merkityksestä liikkuvuudelle, sisämarkkinoiden toimivuudelle sekä työllistävyydelle. Suomi tukee vahvasti komission näkemyksiä kielitaidon, kielitietoisuuden, varhaisessa vaiheessa aloitetun kieltenopiskelun sekä kielitaidon merkityksestä kotoutumisessa. Kieltenopettajien koulutus- ja täydennyskoulutusmahdollisuudet sekä Erasmus -ohjelman parempi hyödyntäminen niissä ovat erityisen tervetulleita ehdotuksia. Suomi voi tukea kielitaitoa koskevan vertailuarvon kehittämistä.

Kielitietoisuuden, kielitaitoa koskevien käsitteiden ja arviointien kehittäminen ja uudistaminen ovat olennaisia kysymyksiä tavoiteltaessa Euroopan kansalaisten laaja-alaisen kielivarannon parempaa hyödyntämistä ja tätä kautta kaikkien väestöryhmien kansalaisten parempaa työllistävyyttä ja sisämarkkinoiden toimivuutta. Suomessa pyritään turvaamaan kaksi elinvoimaista kansalliskieltä ja

ottamaan huomioon vähemmistö- ja maahanmuuttajien kielet opetuksen oppimisen ja yhteiskunnan voimavarana. Monikielisyyden ja kielellisen moninaisuuden näkökulmaa Euroopan tasoisessa suosituksessa voidaan edelleen vahvistaa.

Komissio nostaa eurooppalaisen kielitaidon viitekehyksen olennaiseen rooliin jäsenmaiden kieltenopetuksen kehittämisessä. Suositus nostaa yhteistyökumppanina esille Euroopan neuvoston osittaissopimuksella toimivan Nykykielten keskuksen ECML:n, jonka merkitys myös Suomen kielipolitiikan ja kielivarannon kehittämisessä on tuntuva. Suomi voi tukea lähestymistapaa.

Suomi pitää tärkeänä, että kielikoulutuksen kehittämistä tarkastellaan osana laajempaa koulutuspolitiikan kehystä. Kielelliset oikeudet, kielen merkitys henkilökohtaiselle kasvuille ja sivistykselle, kansainvälistymiseen ja monikulttuurisuuteen liittyvät kysymykset, digitalisaatio sekä kieltenopiskeluun liittyvät yhdenvertaisuus- ja saavutettavuuskysymykset ovat olennaisia asioita kieltenopetusta koskevia kansallisia ja eurooppalaisia linjauksia valmisteltaessa. Kieltenopetusta kehittäessä yhteistyötä tarvitaan myös kielikylpy pedagogiikan sekä kieltenopetuksen jatkuvuuden aloilta.

Suomi pitää suosituksen lähtökohtaa eurooppalaisen identiteetin vahvistamisesta tärkeänä. Samalla Suomi katsoo, että myös Euroopan ulkopuolisten kielten opetus ja opiskelu on tärkeää kansainväliselle vuorovaikutukselle ja yhteistyölle.

Pääasiallinen sisältö

Kielitaidon ja koulutuksen merkitys on ollut vahvasti EU:n agendalla viime kuukausina. Göteborgissa 2017 pidetyssä huippukokouksessa päämiehet ilmaisivat halunsa tehdä enemmän koulutuksen ja kulttuurin alalla. Komission tiedonanto ”Eurooppalaisen identiteetin vahvistaminen koulutuksen ja kulttuurin avulla” esittää suunnitelman eurooppalaisen koulutusalueen luomisesta vuoteen 2025 mennessä. Siinä kuvataan Eurooppaa, jossa valtioiden rajat eivät haittaa laadukasta ja osallistavaa oppimista, opiskelua ja tutkimustyötä, jossa on tavallista opiskella, oppia tai työskennellä toisessa jäsenvaltiossa, jossa nykyistä suurempi osa ihmisistä puhuu oman äidinkieltänsä lisäksi kahta muuta kieltä ja jossa ihmiset tiedostavat voimakkaasti eurooppalaisen identiteettinsä, kulttuuriperintönsä ja sen monimuotoisuuden. Komissio katsoo, että kielitaidolla on keskeinen merkitys luotaessa eurooppalaista koulutusaluetta. Eurooppa-neuvosto linjasi 14.12.2017 tavoitteen ”kieltenoppimisen tehostamisesta, jotta useammat nuoret puhuisivat vähintään kahta eurooppalaista kieltä oman äidinkieltänsä lisäksi”.

Nyt käsiteltävässä tiedonannossa komissio katsoo kielitaidon puutteen yhä olevan este vapaalle liikkuvuudelle ja rajat ylittävälle kaupalle ja palveluille. Kielitaitoon liittyvät esteet voivat haitata eri työmarkkinoiden taloudellisia mahdollisuuksia sekä yhä verkottuvamman yhteiskunnan hyödyntämistä. Komissio toteaa,

etteivät jäsenvaltiot ole riittävästi edistyneet jo vuonna 2002 annetussa tavoitteessa "vähintään kahden kielen opettamiseksi hyvin varhaisesta iästä lähtien". Opetuksen aloitusikä on useissa jäsenmaissa varhennettu, mutta kielitaidon taso on riittämätön erityisesti toisessa kielessä. Taitotaso on oppivelvollisuuden päättävillä opiskelijoilla yleisesti matala ja että erot jäsenvaltioiden välillä ovat suuria.

Eurooppalaista taitotasoa koskeva tiedonkeruu on komission mukaan puutteellista. Tästä syystä komissio valmistelee ehdotusta uudesta eurooppalaisesta kielitaidon vertailuarvosta, tiedonkeruuseen liittyvät vaihtoehdot mukaan lukien.

Tiedonannon mukaan suosituksen tärkein tavoite on täydentää komission käynnissä olevaa työtä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanemiseksi. Parempi kielitaito myös antaa yksilöille paremmat mahdollisuudet hyödyntää sisämarkkinoiden tarjoamia mahdollisuuksia, kuten työntekijöiden vapaata liikkuvuutta, sekä tehdä enemmän tietoon perustuvia ja oikeudenmukaisempia päätöksiä mahdollisuuksista muissa EU-maissa. Vieraiden kielten taito parantaa työllistävyyttä. Toisaalta komissio toteaa yritysten pääosin katsovan kielitaidon tuottamisen julkisen koulutusjärjestelmän tehtäväksi.

Jotta lapsia ja nuoria voidaan auttaa hankkimaan taitavan kielenkäyttäjän taso vähintään yhdessä muussa eurooppalaisessa kielessä ja kannustaa saavuttamaan itsenäisen kielenkäyttäjän taso kolmannessa kielessä, ehdotuksessa suositellaan, että jäsenvaltiot

- soveltavat kokonaisvaltaisia lähestymistapoja kielten opetuksen ja oppimisen tehostamiseen kaikilla tasoilla sekä kaikilla yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen aloilla
- kehittävät kielitietoisia kouluja suosituksessa kuvailtujen toimintalinjojen mukaisesti ja antavat siten opettajille asianmukaista koulutusta ja tukea
- edistävät oppimiseen liittyvää liikkuvuutta kaikkien kieltenopettajien koulutuksessa ja edistävät ulkomailla suoritettavia opintojaksoja
- tunnistavat ja edistävät innovatiivisia, osallistavia ja monikielisiä opetusmenetelmiä käyttäen eurooppalaisia työkaluja ja alustoja silloin, kun se on tarkoituksenmukaista
- pyrkivät kehittämään menetelmiä, joilla seurataan kielitaidon kehitystä koulutuksen eri vaiheissa.

Suosituksessa kehoitetaan suhtautumaan myönteisesti komission aikomukseen

- tukea suosituksen ja sen liitteen täytäntöönpanoa helpottamalla vertaisoppimista jäsenvaltioiden keskuudessa ja kehittämällä sopivia vertailumateriaaleja ja työkaluja

- mahdollistaa Euroopan unionin rahoitus kielten opetuksen ja oppimisen tukemiselle ja vahvistaa erityisesti oppijoiden liikkuvuusosiota Erasmus+ -ohjelmassa, joka on EU:n koulutus-, nuoriso- ja urheiluohjelma
- vahvistaa yhteistyötä Euroopan neuvoston ja sen Eurooppalaisen nykykielten keskuksen kanssa niiden omilla erikoistumisaloilla.

Komissio nostaa esille myös kieltenopettajien koulutuksen ja täydennyskoulutuksen, sekä tarpeen tukea uusien oppimisympäristöjen ja digitaalisten menetelmien hyödyntämistä kieltenopetuksessa. Komission mukaan sisällön ja kielen integroitu opetus eli oppiaineiden opettaminen vieraalla kielellä sekä kieltenoppimisen digitaaliset ja verkkotyökalut ovat osoittautuneet toimiviksi välineiksi erityyppisille oppijoille

Tiedonannossa komissio nostaa erityisesti esille kielitaidon merkityksen maahanmuuttajien integroimisessa ja tarpeen varmistaa, että kaikki lapset, taustasta ja ensimmäisestä kielestä riippumatta, saavuttavat koulukäyntikielessä erittäin hyvän osaamistason, tarvittaessa erityisin tukitoimin. Tämä tukee oikeudenmukaisuutta ja tasavertaisia mahdollisuuksia sekä vähentää koulunkäynnin keskeyttämisen riskiä. Komissio näkee koulujen kielitietoisuuden lisäämisen mahdollisuutena lisätä tietoisuutta ja ymmärrystä kaikkien oppilaiden kielitaidosta, mukaan lukien sellaisten kielten taito, joita ei opeteta kyseisessä koulussa. Tiedonannossa nostetaan esille myös se, että kielitaitoa karttuu myös muualla kuin koulutuksessa ja että kielitaidon tasoja ja tarpeita on useanlaisia.

Komissio näkee kieliä koskeva yhteisen eurooppalaisen viitekehyksen (Euroopan neuvosto) läpinäkyvänä, johdonmukaisena ja kattavana vertailuvälineenä taitotasojen arviointiin ja vertaamiseen.

Suositus koskee oppivelvollisuuskoulutusta yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen aloilla.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 165, 166

Käsittely Euroopan parlamentissa

Ei tiedossa

Kansallinen valmistelu

Kielitaidon kehittämisen ohjausryhmä, opetus- ja kulttuuriministeriö
4.6.2018

Eduskuntakäsittely

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ei vaikutusta kansalliseen lainsäädäntöön.

Taloudelliset vaikutukset

Ei taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Komission ehdotus kieliä koskevaksi vertailuarvoksi ei ole aiemmin saanut jäsenvaltioiden tukea. Suomi on suhtautunut ehdotukseen vertailuarvosta myönteisesti. Olemme myös tukeneet suullisen kielitaidon arvioinnin eurooppalaista toteutusta.

Suuri osa kielenopetusta koskevista eurooppalaisista välineistä on kehitetty Euroopan neuvoston yhteistyön puitteissa, Euroopan komission ja Erasmus+ -ohjelman ja jäsenvaltioiden tuella. Tiivis yhteistyö järjestöjen välillä on olennainen asia suosituksen menestyksekkään toimeenpanon varmistamiseksi.

Asiakirjat

KOM(2018)272

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

OKM / Polvinen Minna, p. 0295330262, minna.polvinen@minedu.fi;
OPH/ Mattila, Paula, paula.mattila@oph.fi;
OM/ Lunabba, Vava vava.lunabba@om.fi;

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

Asiasanat Hoitaa	koulutus OKM
Tiedoksi	EUE, STM, TEM, TULLI, VNK, VTV
